

Archeologienota
Sint-Niklaas - Abingdonstraat

Natasja Reyms

Bornem
2023

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bv
Erkend archeoloog: All-Archeo bv, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Auteurs: Natasja Reyns

All-Archeo bv
Woestijnstraat 45
2880 BORNEM

Wettelijk depot nummer
D/2023/12.807/69

© All-Archeo bv

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en /of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bv aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Verslag resultaten bureauonderzoek.....	5
2.1	Administratieve gegevens	5
2.2	Archeologische voorkennis	8
2.3	Onderzoeksopdracht	9
2.3.1	Vraagstelling en randvoorwaarden	9
2.3.2	Beschrijving geplande werken.....	9
2.3.3	Werkwijze	13
2.4	Assessmentrapport	13
2.4.1	Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied.....	13
2.4.2	Historische beschrijving van het onderzochte gebied	19
2.4.3	Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader	24
2.4.4	Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese.....	26
2.4.5	Afweging noodzaak verder vooronderzoek	26
3	Samenvatting.....	28
4	Bibliografie	29
4.1	Publicaties	29
4.2	Websites	29
5	Bijlagen	30
5.1	Archeologische periodes	30

1 Inleiding

Deze archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een omgevingsvergunning waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat, de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen helemaal buiten de archeologische zones liggen, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones,¹ zoals bepaald in artikel 5.4.1 van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013. Het onderzoeksgebied valt niet binnen een beschermde archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.²

Alle coördinaten die weergegeven worden, zijn uitgedrukt in Lambert 72, tenzij anders vermeld.

De uitvoering van vooronderzoek zonder ingreep in de bodem gaat steeds de uitvoering van vooronderzoek met ingreep in de bodem vooraf. Het doel van een archeologisch vooronderzoek wordt immers met een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed bereikt.

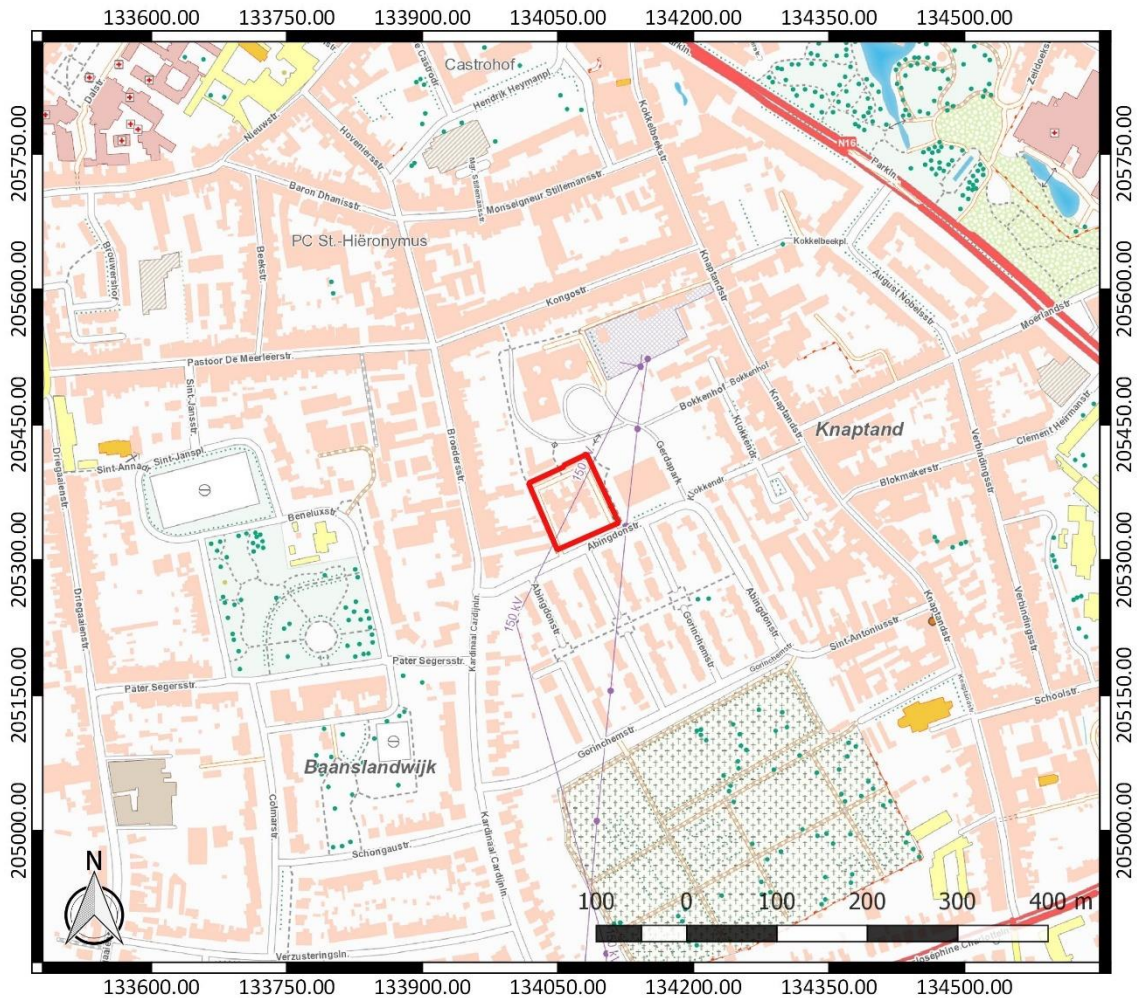
¹ <https://geo.onroenderfgoed.be>

² <https://geo.onroenderfgoed.be>

Kadastrale percelen: Sint-Niklaas, Afdeling 4, sectie D, nummers 764H2

Oppervlakte onderzoeksgebied: ca. 5982 m²

Topografische kaart:

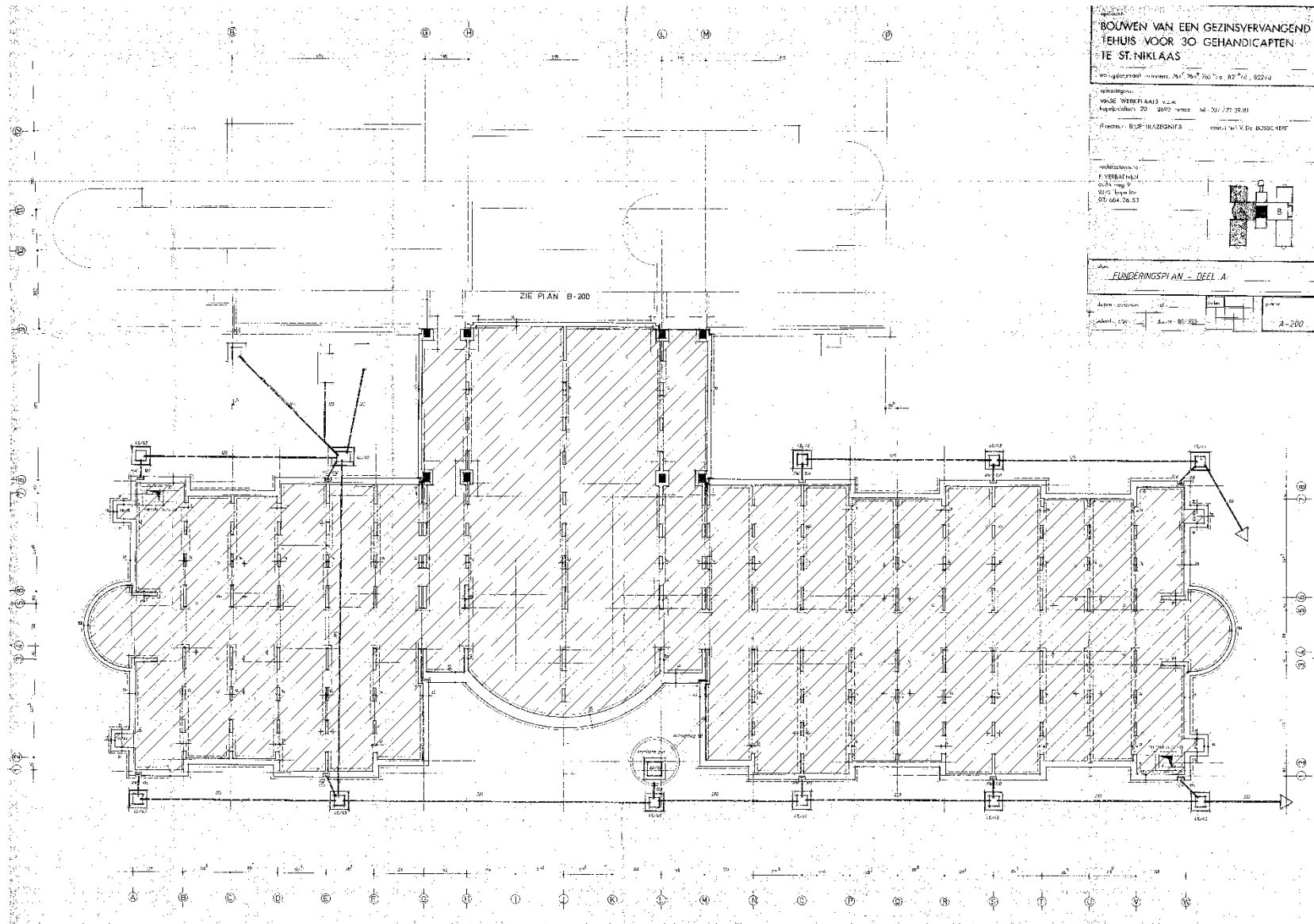

Figuur 2: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.dov.vlaanderen.be>)

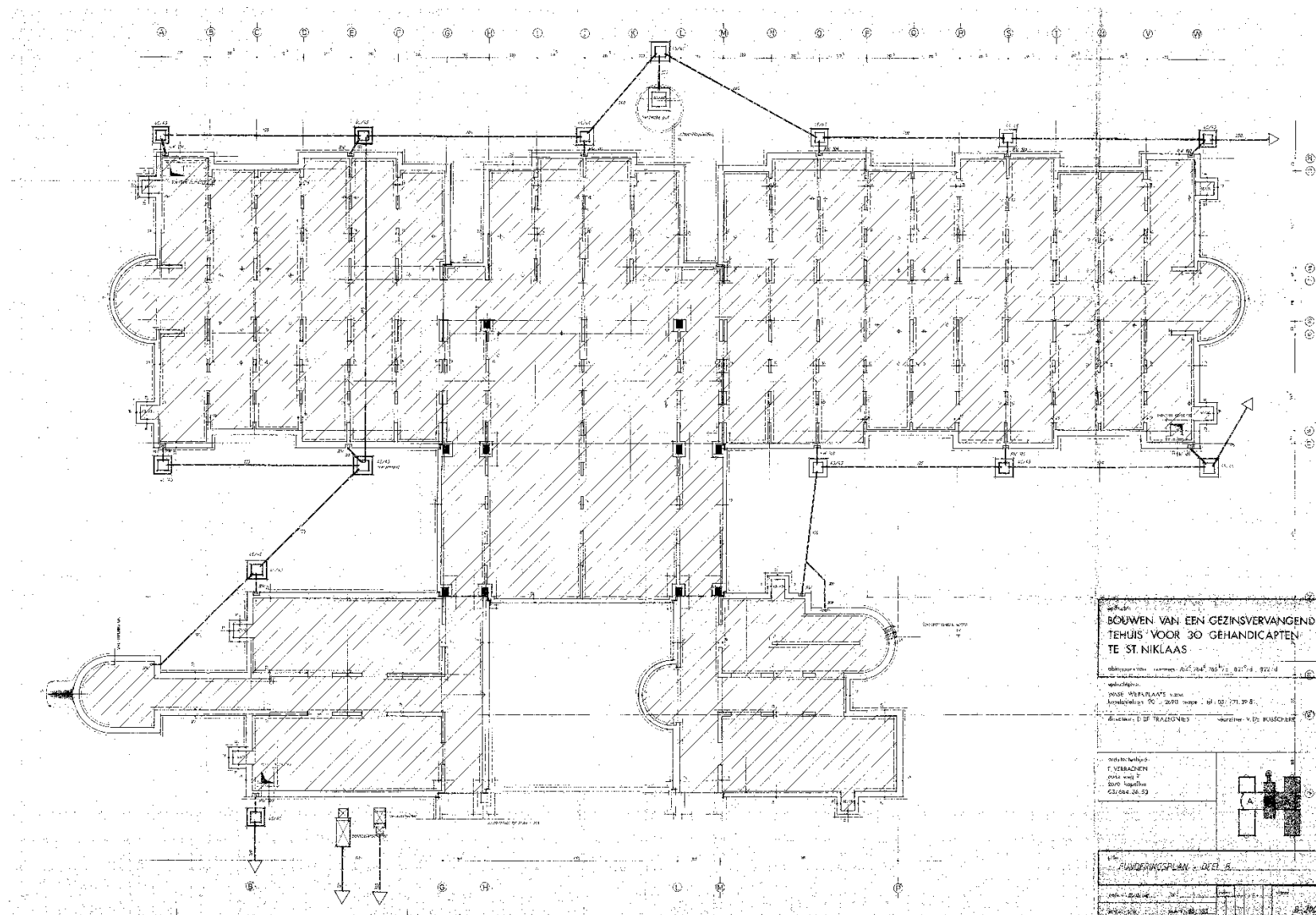
Begin- en einddatum uitvoering onderzoek: 09/05/2022 – 29/03/2023

Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed: bureauonderzoek, steentijd, Romeinse tijd, middeleeuwen, nieuwe tijd, nieuwste tijd, akkerland

Verstoorde zones: er zijn geen gekende verstoorde zones. De bestaande bebouwing is wel voorzien van een kruipkelder. Op dit moment is niet bekend wat de precieze impact van de kruipkelder op het bodemarchief is.

Figuur 3: Kelderplan bestaande toestand (deel 1)

Figuur 4: Kelderplan bestaende toestand (deel 2)

2.2 Archeologische voorkennis

Er is geen concrete archeologische voorkennis met betrekking tot het onderzoeksgebied.

2.3 Onderzoeksopdracht

2.3.1 Vraagstelling en randvoorwaarden

Naar aanleiding van de geplande werken ter hoogte van het onderzoeksterrein werd een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd. Hierbij staat de vraag centraal wat de impact zal zijn van de geplande werken op het archeologisch bodemarchief. Op basis daarvan wordt een afweging gemaakt of verder archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem nodig is.

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein?
- Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?

Randvoorwaarden: er zijn geen randvoorwaarden van toepassing.

2.3.2 Beschrijving geplande werken

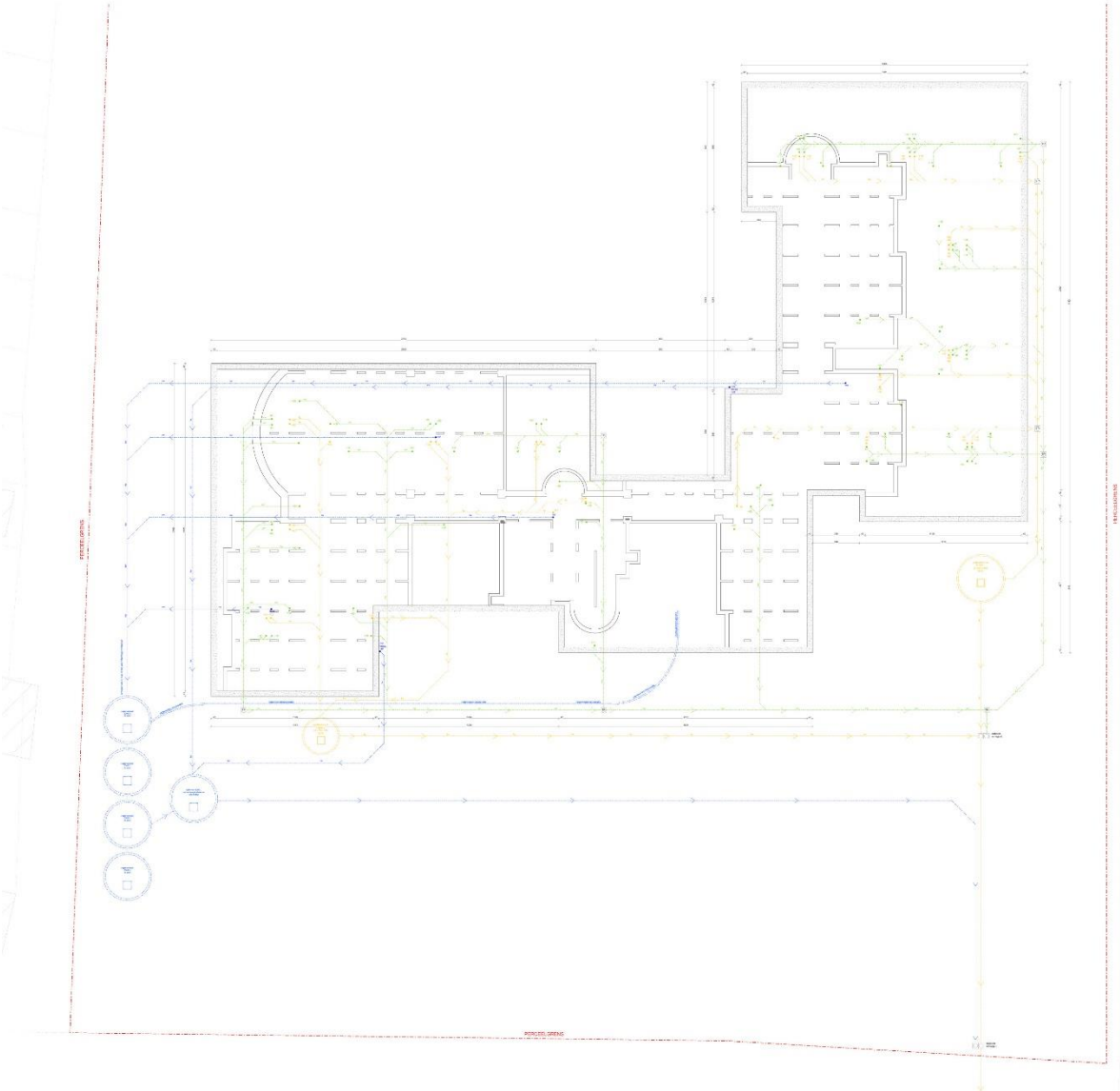
Op het terrein wordt de vervanging van de bestaande bebouwing voorzien. Daarvoor wordt eerst de bebouwing in het noordoosten van het onderzoeksgebied gesloopt. Na de realisatie van de eerste fase van de nieuwbouw wordt ook de rest van de bestaande bebouwing gesloopt.

De bestaande bebouwing bestaat uit een gelijkvloerse bouwlaag, onderkelderd door een kruipkelder. Het bestaande gebouw zal worden gesloopt tot onderzijde van de welfsels gelijkvloers. De bouwput en bestaande kruipkelder zullen worden aangevuld met breeksand.

Het nieuwe gebouw zal twee bovengrondse verdiepingen tellen. De technische lokalen zullen zich aan de straatkant situeren. Het nieuwe gebouw wordt niet onderkelderd. Het nieuwe gebouw zal gefundeerd worden op een algemene funderingsplaat met vorstrand, plaatselijk voorzien van verzwaringen in de plaat ten behoeve van plaatselijke lasten. Volgens de eerste stabiliteitsstudies zal de funderingsplaat ca. 35 cm bedragen onder het maaiveld. De verzwaringen zullen worden uitgegraven tot ca. 70 cm onder het maaiveld.

De omgevingsaanleg rondom het nieuwe gebouw zal zoveel mogelijk onverhard worden uitgevoerd. Er wordt voorzien in drie ruime terrassen voor de leefgroepen. Verder worden volgende zones voorzien van een verharding: een parkeerzone met fietsenstalling en afvalberging aan de voorzijde van het terrein, fiets- en tuinberging achteraan het terrein. De verstoringsdiepte van de nieuwe te verhardende zones zal ca. 50 cm bedragen. De paden die de verschillende verharde zones verbinden met het gebouw en de terrassen zullen zoveel mogelijk worden uitgevoerd met waterdoorlatende verhardingen (ternair zand). De rest van de omgevingsaanleg bestaat uit groenaanleg en versterkt gras, dat een verstoringsdiepte van ca. 30 cm zal betekenen. De bestaande bomen op het terrein worden zoveel als mogelijk intact gelaten.

De behandeling van regenwater verloopt via opvang in een voldoende grote regenwaterput en infiltratie in de ondergrond door middel van een wadi. Fecaal water zal worden afgevoerd via een septische put. De aanleg van regenwaterputten en septische putten betekent een verstoring van ca. 3,20 m diep. De wadi zal een verstoringsdiepte van ca. 30 cm kennen.

Figuur 5: Funderings- en rioleringsplan ontworpen toestand

Figuur 6: Ontwerpplan

Figuur 7: Snedes

2.3.3 Werkwijze

Het bureauonderzoek heeft betrekking op een zone die gekenmerkt wordt door een lage densiteit aan bebouwing in het verleden. Daarom wordt bijzondere aandacht besteed aan de landschappelijke opbouw en het landgebruik van het gebied.

Voor het bureauonderzoek zijn de aardkundige gegevens online opgezocht via www.dov.vlaanderen.be en www.geopunt.be. De geomorfologische kaart en de bodemerosiekaart zijn niet beschikbaar voor het onderzoeksgebied. Het historisch kaartmateriaal is georeferereerd geraadpleegd op www.geopunt.be.

Het belangrijkste beschikbare historisch kaartmateriaal werd geraadpleegd om de gebruiksgeschiedenis van het onderzoeksgebied van de laatste eeuwen zo goed mogelijk te kennen. Met de figuratieve kaart van het Land van Waas (1651), de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (1771-1778), de Atlas der Buurtwegen (1841) en de Atlas cadastrale parcellaire de la Belgique van Popp (1842-1879) worden vier momentopnames bekeken, voorafgaand aan de stafkaarten. De informatie afkomstig uit historisch kaartmateriaal kan een impact hebben op de inschatting van de kwaliteit van het eventueel aanwezige oudere bodemarchief. Beschikbare stafkaarten en luchtfoto's van het onderzoeksterrein werden geraadpleegd op www.geopunt.be en op www.cartesius.be. Ze worden enkel weergegeven in voorliggende studie wanneer ze een relevante bijdrage kunnen leveren aan de onderzoeksvragen met betrekking tot de landschapshistoriek, de gebruiksgeschiedenis van het terrein of de evolutie van de historische bebouwing.

In het kader van de vraagstelling rond het archeologisch potentieel van het terrein werden de Centrale Archeologische Inventaris en de landschapsatlas geraadpleegd. De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen. Vanwege het specifieke karakter van het archeologisch erfgoed dat voor ons verborgen zit in de ondergrond, is het onmogelijk om op basis van de Centrale Archeologische Inventaris met zekerheid uitspraken te doen over de aan- of afwezigheid van archeologische sporen.

2.4 Assessmentrapport

2.4.1 Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied

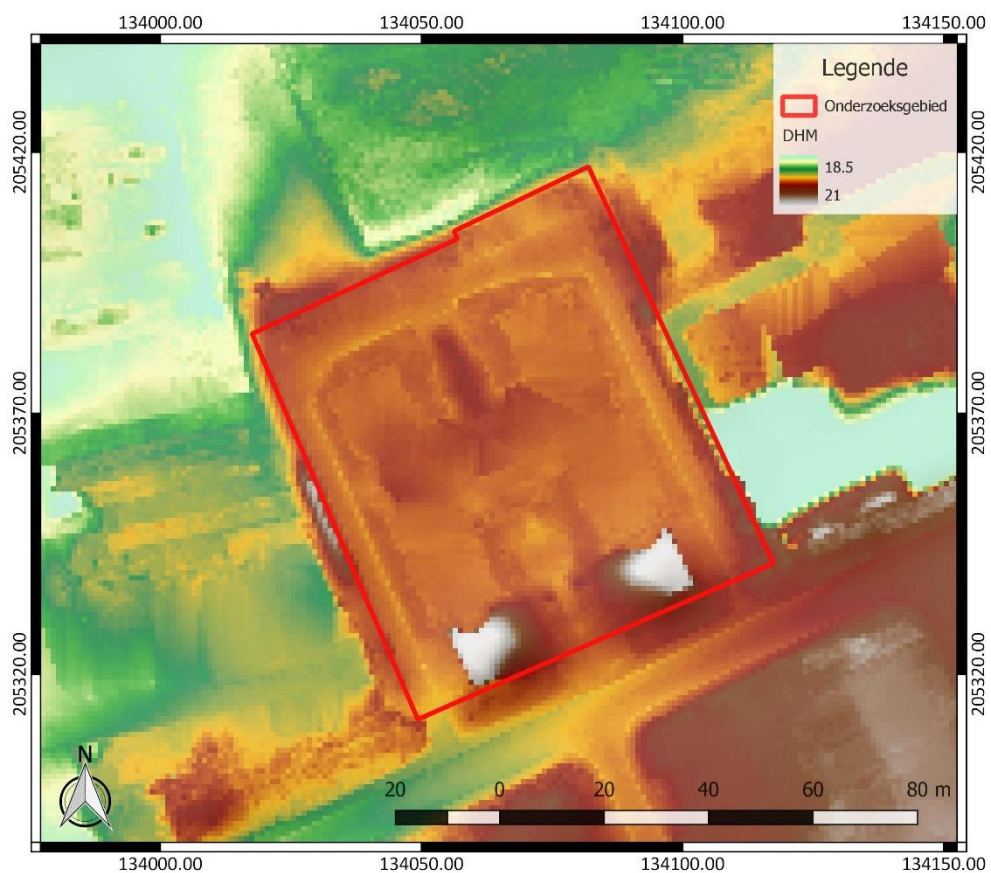
Het onderzoeksgebied is gelegen ten zuiden van het centrum van Sint-Niklaas. Het bevindt zich ten noordwesten van de Abingdonstraat en ten zuidoosten van het Gerdapark (Figuur 8). Volgens het gewestplan is het terrein gelegen in woongebieden. Hydrografisch behoort het tot het Bekken Gentse kanalen. Het terrein is gelegen tussen twee vertakkingen van de Molenbeek (Figuur 10). De omgeving van het terrein helt af naar het noordwesten toe.

Geomorfologisch behoort Sint-Niklaas tot het cuetalandschap van het Land van Waas, dat de oostelijke rand van het Vlaamse Valleilandschap vormt. Het Land van Waas is een zwak golvend gebied. De hoogtes lopen op tot meer dan 30 m in de randzone ten westen van Waasmunster. Het landschap vertoont een zogenaamd "bolle akker-reliëf". De akkers zijn koepelvormig, waarbij de randen 1 tot 2 m lager liggen dan het centrum.³

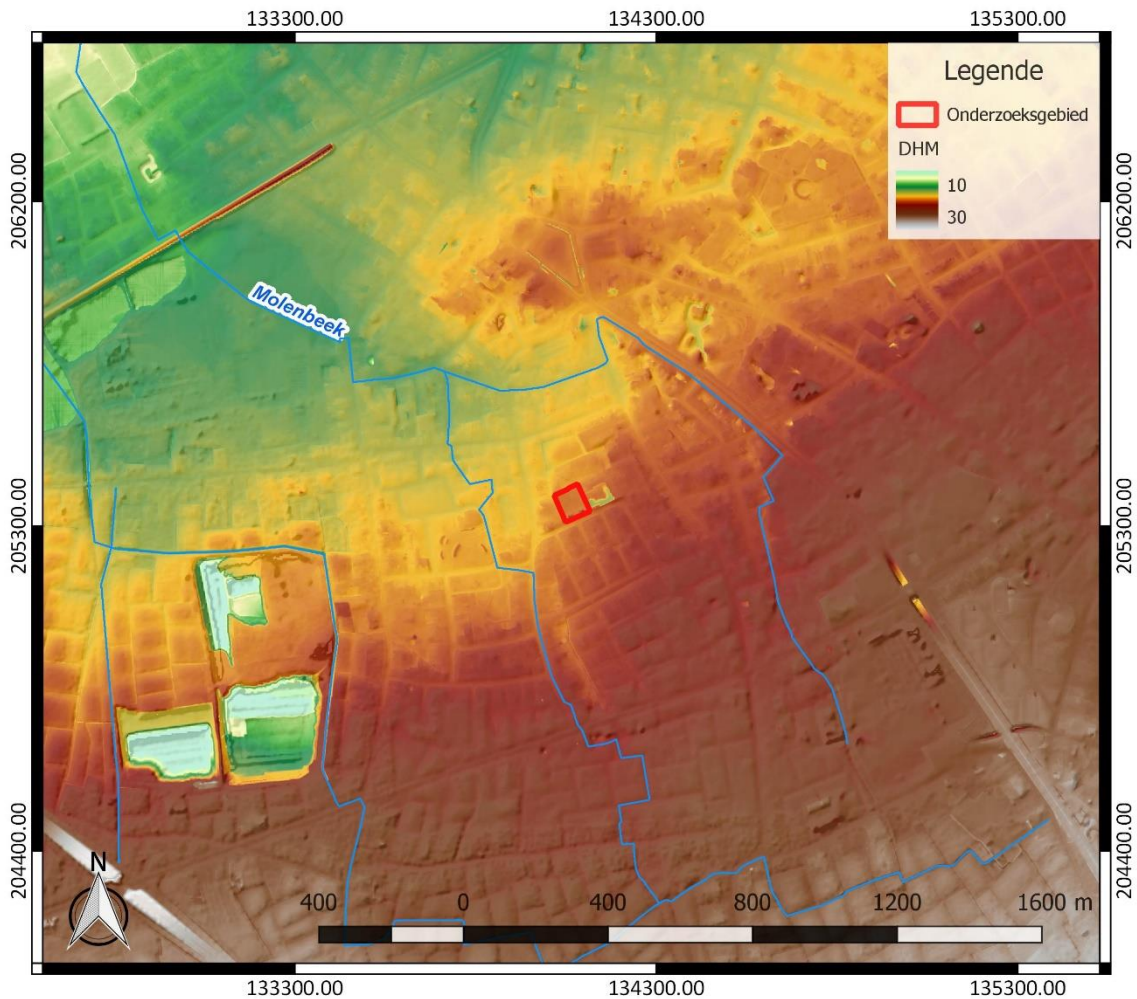
³ De Moor/van de Velde 1995, 7-8

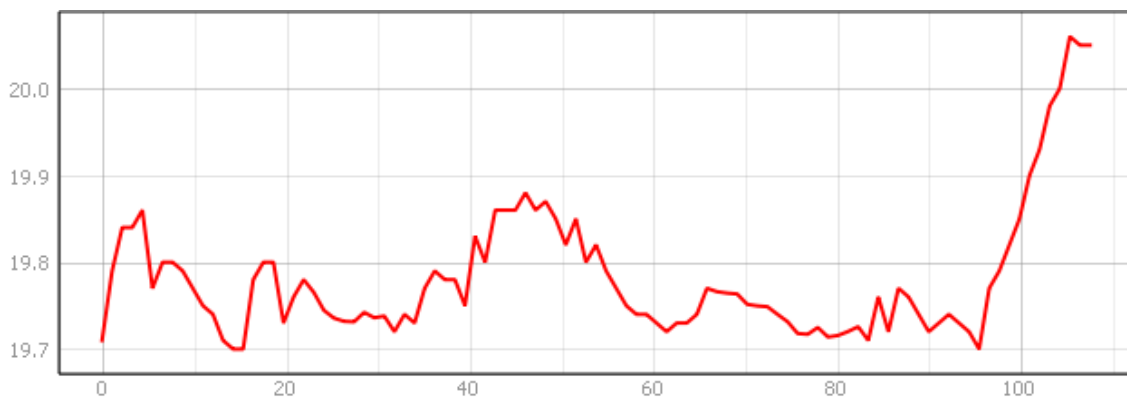
Figuur 8: Luchtfoto van 2021 met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.geopunt.be/kaart>)

Figuur 9: Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1 m en Hillshade DHM Vlaanderen I, 5 m, met aanduiding van het onderzoeksgebied

Figuur 10: Hydrografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied, Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1 m en Hillshade DHM Vlaanderen I, 5 m (<https://www.geopunt.be/kaart>)

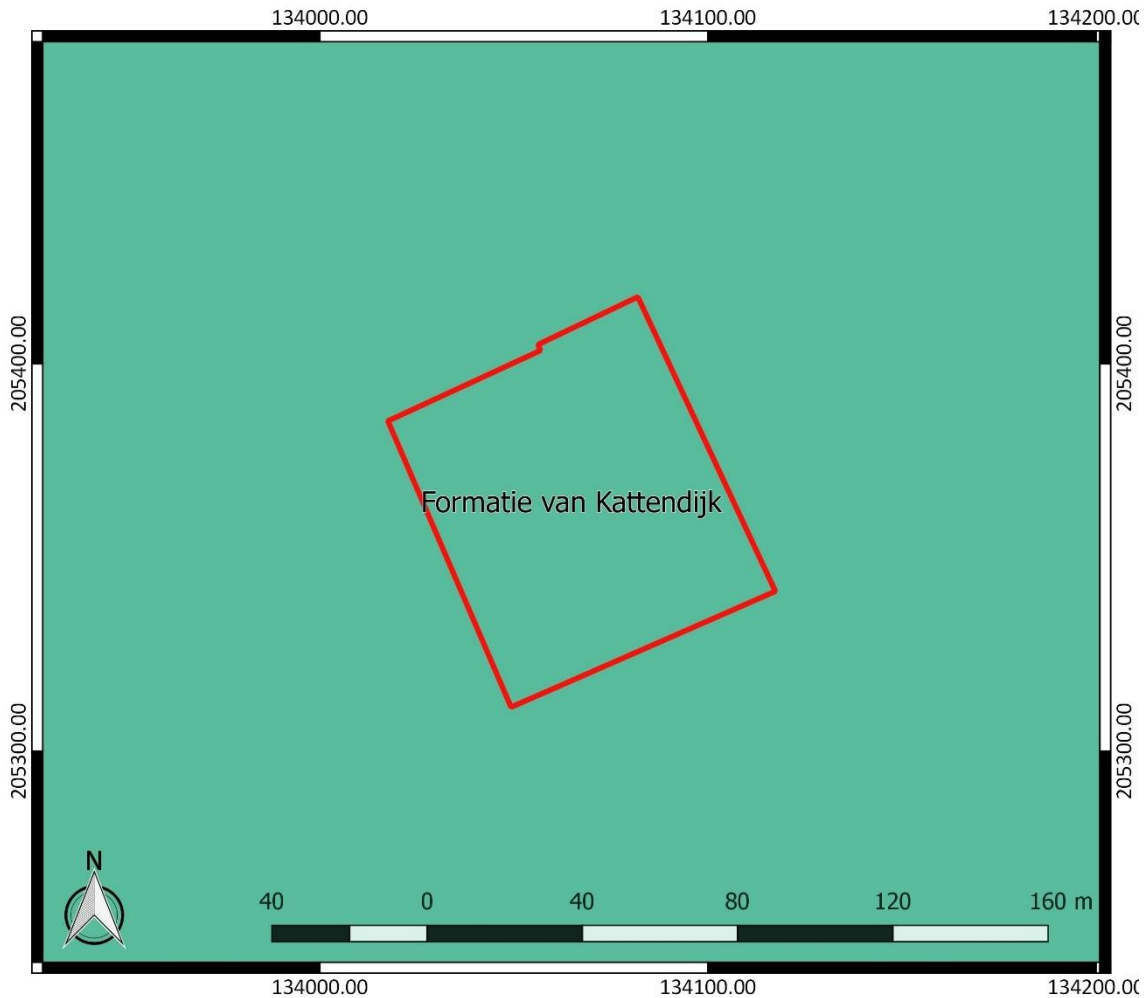

Figuur 11: Hoogteverloop van noordwest naar zuidoost over het onderzoeksgebied (www.geopunt.be/kaart)

Het was voornamelijk tijdens het quartair dat het landschap zijn huidige uitzicht verkreeg. Vooral tijdens de koude perioden vond een sterke erosie plaats en een belangrijke uitschuring van de tertiaire lagen door rivieren. Zo ontstond een zwak golvend, laag heuvellandschap. Algemeen helt het landschap van het Waasland af naar het noordoosten toe. De zuidelijke helling is zeer steil. Deze asymmetrische reliëfvorm wordt een cuesta genoemd.⁴

⁴ Thoen 1989, 15

Het terrein kent een hoogte van 19,7 tot 20,1 m TAW (Figuur 11). Op het Digitaal Hoogtemodel (Figuur 9) lijkt het alsof het noordwesten van het onderzoeksgebied opgehoogd werd. Aan de randen van het terrein zien we hier namelijk een duidelijk hoogteverschil ten opzichte van de aangrenzende percelen.

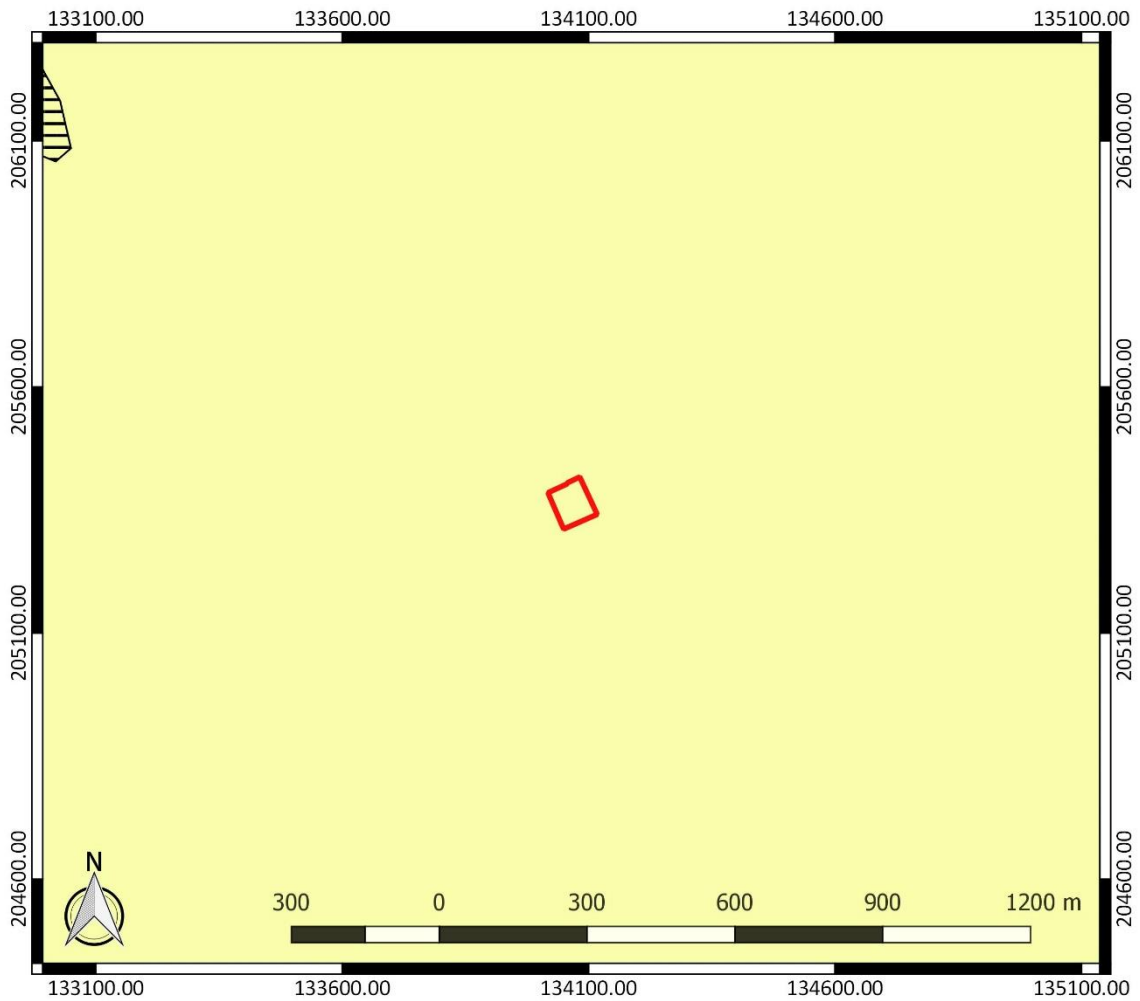
Figuur 12: Tertiaire geologische ondergrond met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

De tertiaire ondergrond van het onderzoeksgebied (Figuur 12) bestaat uit de Formatie van Kattendijk. Dit wordt gekenmerkt door groengrijs tot grijs fijn zand, dat glauconiethoudend en plaatselijk kleihoudend is.⁵

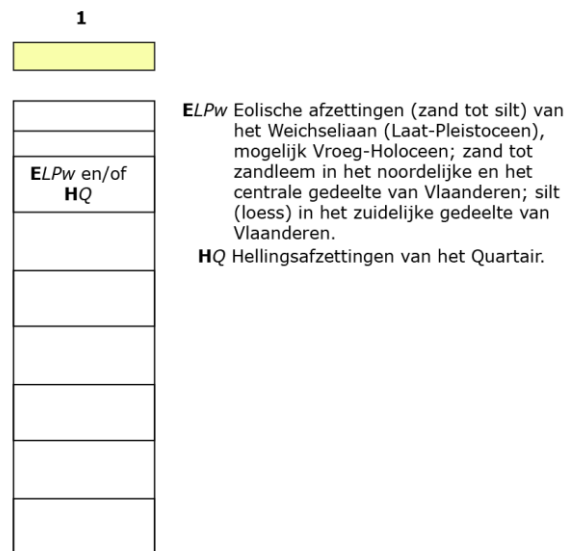
De quartairgeologische kaart geeft aan dat in het onderzoeksgebied eolische afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) en mogelijk van het Vroeg-Holoceen voorkomen, en/of hellingafzettingen van het Quartair.⁶

⁵ www.geopunt.be/kaart

⁶ www.geopunt.be/kaart

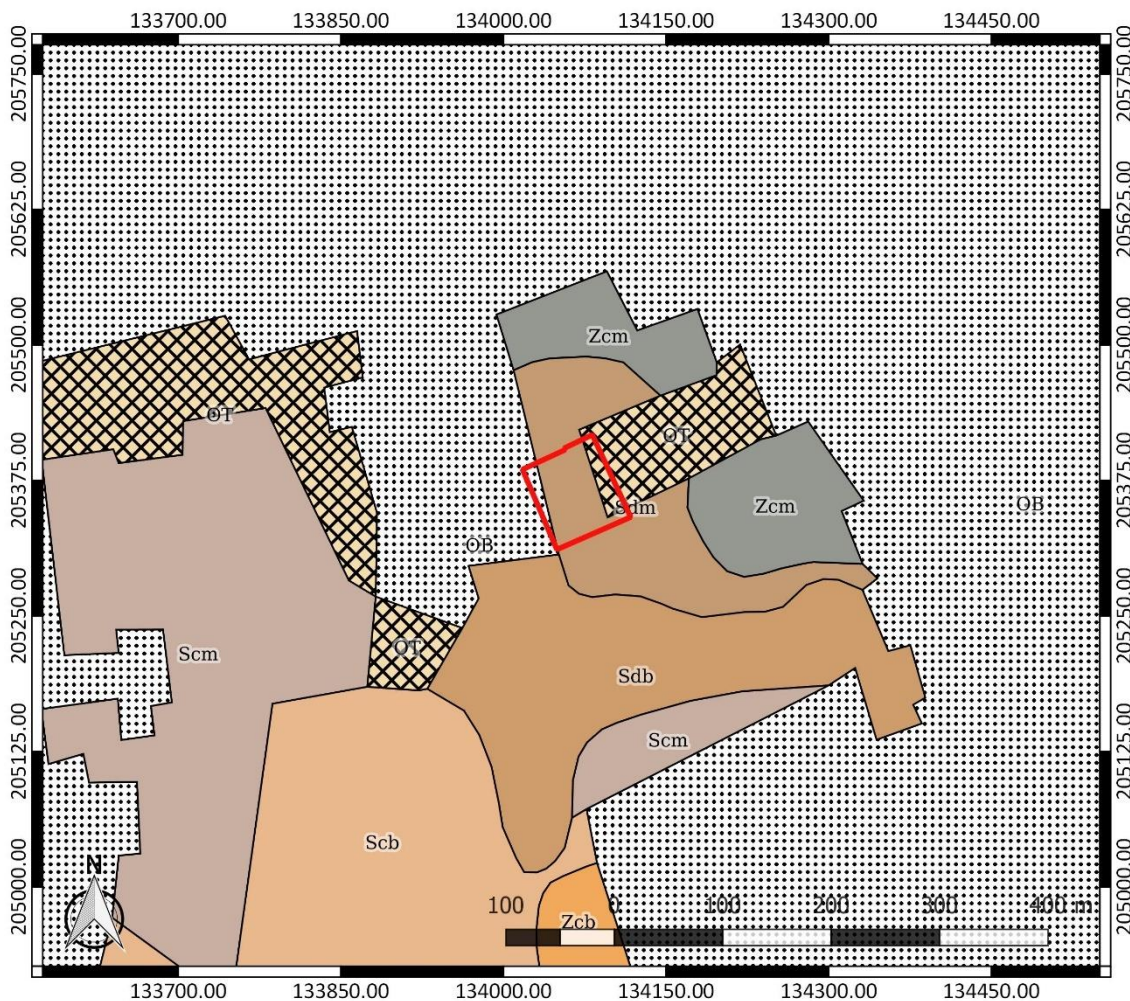

Figuur 13: Quartairgeologische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

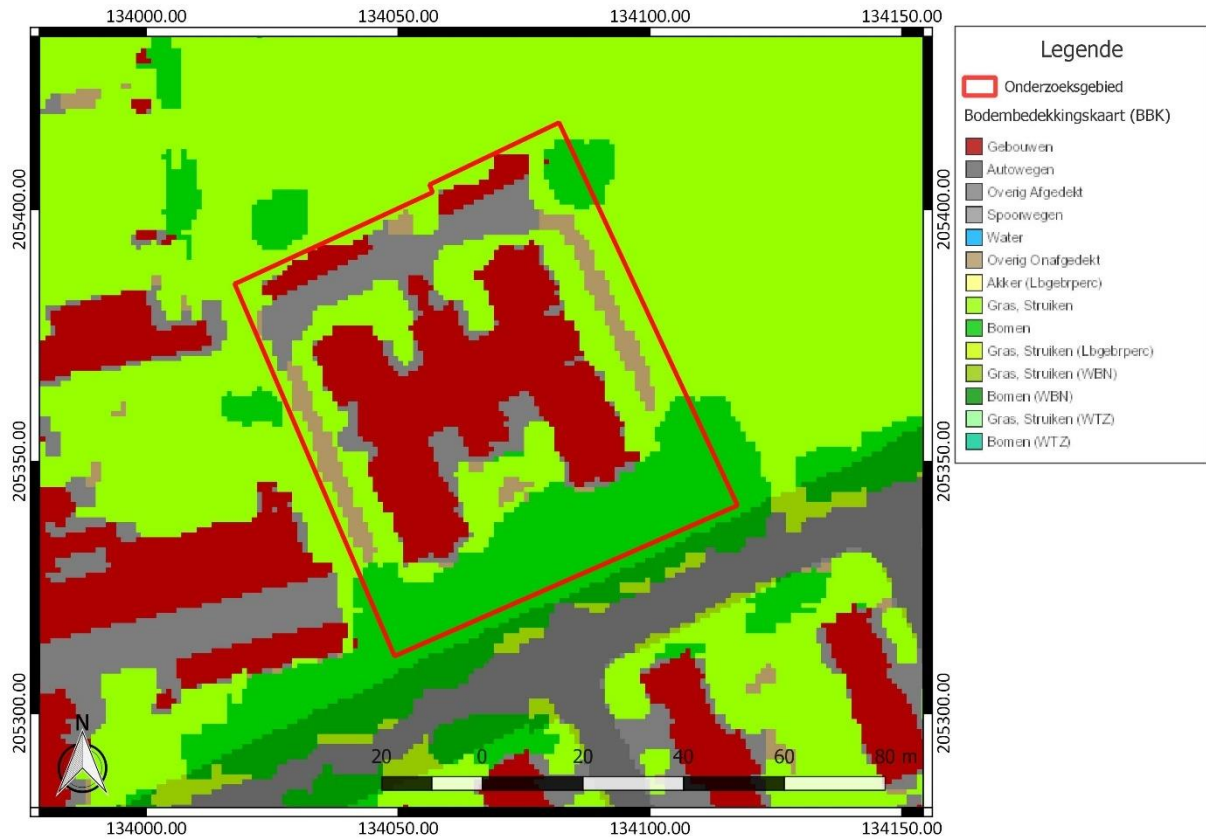
Figuur 14: Legende bij de quartairgeologische kaart (www.geopunt.be)

De bodemkaart (Figuur 15) situeert het onderzoeksgebied grotendeels ter hoogte van een matig natte lemig zandbodem met dikke antropogene humus A horizont (Sdm). In het uiterste westen wordt het terrein gesitueerd ter hoogte van een bebouwde zone (OB) en in het uiterste oosten ter hoogte van sterk vergraven gronden (OT). Wat de oorsprong van de aanduiding als sterk vergraven gronden is, is niet duidelijk. Verder naar het zuiden evolueert de bodem volgens de bodemkaart naar een matig natte lemig zandbodem met structuur B horizont (Sdb), terwijl meer naar het noorden en naar het oosten toe een matig droge zandbodem met dikke antropogene humus A horizont (Zcm) aangegeven is. De verwachte aanwezigheid van een dikke antropogene humus A horizont ter hoogte van het onderzoeksgebied kan betekenen dat het terrein opgehoogd is in het verleden, zoals we ook al vermoedden op basis van het DTM.

Figuur 15: Bodemkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

In het onderzoeksgebied zijn op de bodemgebruikkaart gebouwen en verhardingen te bemerken. Voor het overige wordt het onderzoeksgebied volgens de kaart ingenomen door gras, struiken en bomen (Figuur 16). Dit beeld komt overeen met het beeld dat we zien op een recente luchtfoto (Figuur 8).

Figuur 16: Bodemgebruikskarta met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

2.4.2 Historische beschrijving van het onderzochte gebied

De eerste bewoning van Sint-Niklaas gaat allicht terug tot de prehistorische tijd en situeerde zich ten zuiden van het huidige stadscentrum (onder meer ter hoogte van de Heimolen en de Smisstraat). In de 12de eeuw ontstond een nieuwe bewoningskern ter hoogte van het huidige centrum (rond de Grote Markt) door handelaars die er zich vestigden. De oudste vermelding van Sint-Niklaas dateert uit 1217, het jaar waarin de moederparochie Waasmunster een nieuwe parochie stichtte. De Heilige Nikolaas, patroon van de handelaars, werd de beschermheilige van de nieuwe parochie. Sint-Niklaas ontwikkelde zich tot een belangrijk centrum voor de weef- en breigoednijverheid. Vanaf 1700 werd het handwerk vervangen door pre-industriële wolweverijen, gevolgd door katoenweverijen, die in de 18de eeuw groeiden en in de 19de eeuw floreerden.⁷

De oudste kaart die ons informatie over het onderzoeksgebied verschaft, is een figuratieve kaart van het Land van Waas uit 1651. De kaart toont dat het terrein in gebruik is als akkerland.

⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: Sint-Niklaas [online] <https://id.erfgoed.net/themas/13936> (Geraadpleegd op 12-05-2022)

Figuur 17: Figuratieve kaart van het Land van Waas uit 1651 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.cartesius.be)

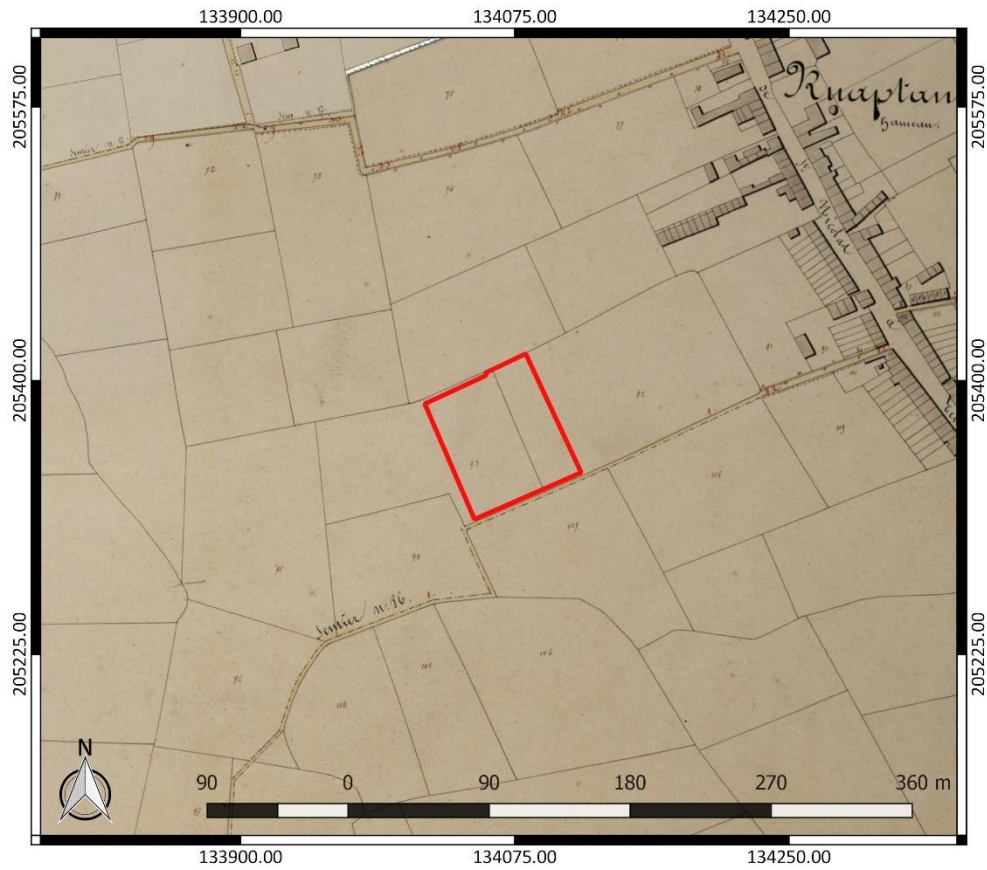
Op de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgemaakt op initiatief van graaf de Ferraris (1771-1778), is te zien dat het onderzoeksgebied nog steeds in gebruik is als akkerland (Figuur 18). Ten noorden zien we het historische centrum van Sint-Niklaas. Ten oosten merken we de aanduiding van een site met walgracht op.

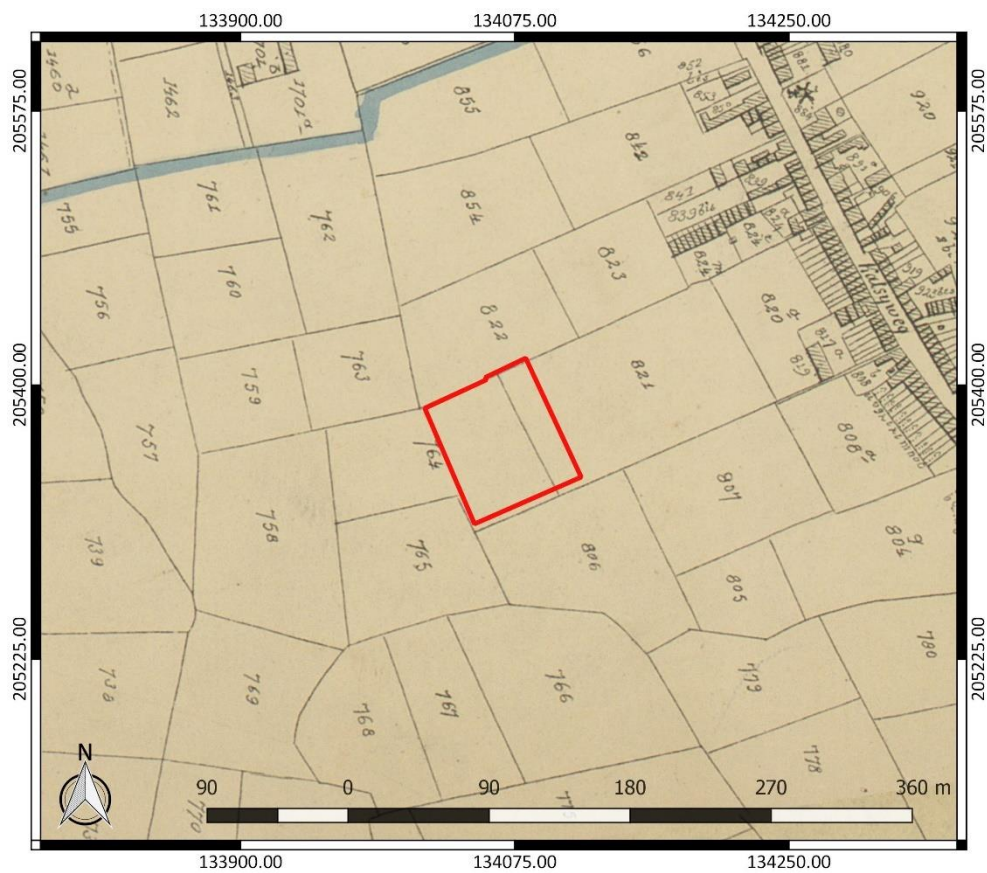
Figuur 18: Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Op de Atlas der Buurtwegen (1841) is nog steeds geen bebouwing te zien binnen het onderzoeksgebied. Vermoedelijk was het terrein nog steeds in gebruik als akkerland (Figuur 19). De Atlas cadastral parcellaire de la Belgique van P.C. Popp (1842-1879) geeft een gelijkaardige situatie als de Atlas der Buurtwegen weer.

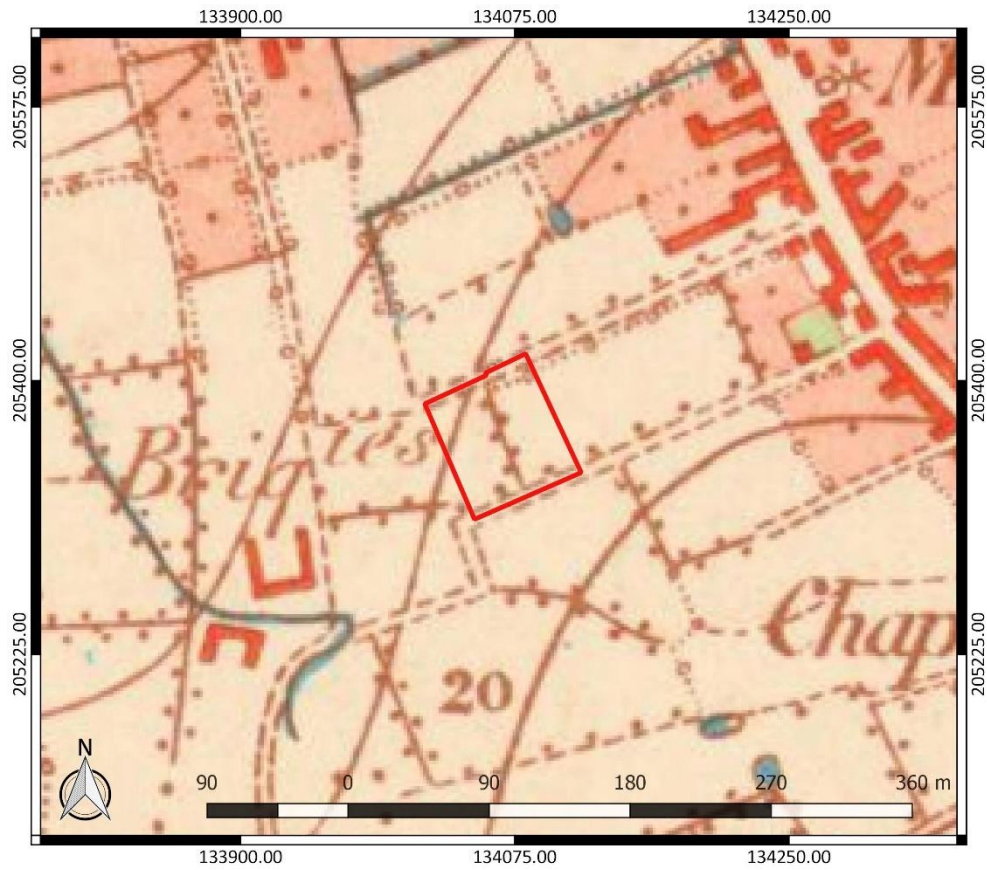
Op een topografische kaart uit 1879 is net ten westen van het terrein de aanduiding Briqtes aangegeven, wat er op wijst dat de bebouwing die op de kaart ten westen van het onderzoeksgebied te zien is, geïnterpreteerd moet worden als een steenbakkerij. Mogelijk houdt de aanwezigheid ervan verband met de aanduiding van sterk vergraven gronden op de bodemkaart.

Figuur 19: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 20: Atlas cadastral parcellaire de la Belgique van Popp met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 21: Topografische kaart uit 1879 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.cartesius.be)

Figuur 22: Luchtfoto uit 1971 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 23: Luchtfoto uit 1979-1990 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Een luchtfoto uit 1971 (Figuur 22) geeft voor het eerst bebouwing weer op het terrein. De bebouwing situeert zich in het westen. Het oosten is in gebruik als sportinfrastructuur. Ten oosten en ten noordoosten zien we dat voetbalvelden aangelegd zijn. Een luchtfoto uit 1979-1990 (Figuur 23) toont dat de bebouwing in het westen van het terrein gesloopt is en vervangen is door de huidige bebouwing. Ten zuiden zijn de gronden nu ook verkaveld. Het beeld komt overeen met het beeld dat we zien op een recente luchtfoto, behalve dat de voetbalvelden niet langer aanwezig zijn (Figuur 8).

2.4.3 Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) vermeldt een aantal locaties in de omgeving van het onderzoeksgebied waar archeologische resten gekend zijn (Figuur 24). De in de nabijheid gelegen archeologische waarden en de locaties met een gelijkaardige landschappelijke ligging worden besproken. Ze zijn het relevantste om het archeologisch potentieel van het terrein in te schatten.

Op korte afstand ten noordwesten vinden we CAI ID 32639. Hier is sprake van de vondst van lithisch materiaal uit het neolithicum.⁸ Ook ter hoogte van CAI 32638 is sprake van een vondst uit het neolithicum.⁹

⁸ Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: Aarschotwijk [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/32639> (Geraadpleegd op 13-05-2022)

⁹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: Molenwijk [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/32638> (Geraadpleegd op 13-05-2022)

Andere gekende archeologische waarden in de omgeving van het onderzoeksgebied bevinden zich al op vrij grote afstand ten opzichte van het onderzoeksgebied of kennen een verschillende landschappelijke ligging. Ze zijn weinig relevant om het archeologisch potentieel van het terrein in te schatten. Daarom worden ze hier niet nader toegelicht. Archeologienota's of nota's van terreinen in de omgeving die geen relevante aanvulling op de reeds besproken CAI-locaties geven, lichten we daarom hier niet afzonderlijk toe.

2.4.4 Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese

Na uitvoering van het bureauonderzoek kunnen de onderzoeksvragen die vooropgesteld werden, beantwoord worden.

Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein? Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?

Gekende archeologische waarden in de nabije omgeving van het onderzoeksgebied tonen aan dat de regio duidelijk archeologisch potentieel kent. Er is sprake van vondsten uit de steentijd, de Romeinse tijd, de late middeleeuwen en de nieuwe tijd. De vondsten uit de late middeleeuwen en de nieuwe tijd zijn te relateren aan het historische stadscentrum van Sint-Niklaas dat zich op korte afstand ten noorden van het onderzoeksgebied bevindt.

Ook de landschappelijke ligging van het terrein is gunstig te noemen, met een ligging op de noordwestelijke helling van de Wase cuesta. Het terrein wordt verder ook omgeven door waterlopen. Deze landschappelijke ligging maakt dat we ook de aanwezigheid van relevante archeologische resten uit andere periodes dan de steentijd, de Romeinse tijd en de late middeleeuwen nog niet kunnen uitsluiten.

Sinds de 18de eeuw beschikken we over historische kaarten om de gebruiksgeschiedenis van het terrein te reconstrueren. Ze tonen ons dat het terrein lange tijd in gebruik was als akkerland. Het is pas in de 20ste eeuw dat we bebouwing zien verschijnen binnen het onderzoeksgebied. De eerste fase van bebouwing maakte later plaats voor de bebouwing die vandaag op het terrein aanwezig is. Die is voorzien van een kruipkelder. Het terrein werd in het verleden ook opgehoogd. Vermoedelijk bij de aanleg van de huidige bebouwing op het terrein.

Wat is de impact van de geplande werken?

Binnen het volledige onderzoeksgebied worden werken gepland. De voornaamste werken omvatten de sloop van de bestaande bebouwing en de oprichting van een nieuw gebouw. De kruipkelder van het bestaande gebouw blijft behouden en wordt opgevuld. Dit betekent dat binnen een groot deel van het onderzoeksgebied de geplande werken geen bijkomende negatieve impact op het bodemarchief zullen hebben. Enkel in de zone rond het gebouw wordt het bodemarchief bedreigd. Dit is vandaag de dag echter ook al verhard. De geplande werken hier blijven grotendeels binnen de reeds bestaande verstoringsdiepte. Enkel ter hoogte van de nieuwe nutspuiten zullen de geplande werken een duidelijke bijkomende negatieve impact op het bodemarchief hebben.

2.4.5 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Het bureauonderzoek toont aan dat het onderzoeksgebied archeologisch potentieel kent. Op basis van gekende archeologische waarden in de omgeving wordt rekening gehouden met de mogelijke aanwezigheid van relevante archeologische resten uit de steentijd, de Romeinse tijd en de late middeleeuwen binnen het onderzoeksgebied. De gunstige landschappelijke ligging van het terrein maakt dat we ook de aanwezigheid van relevante archeologische resten uit andere periodes op dit moment nog niet kunnen uitsluiten.

Wel zijn er vragen over de impact van de bestaande bebouwing en dus de bewaringstoestand van het bodemarchief. Ook stellen we vast dat de bijkomende negatieve impact van de geplande werken op het bodemarchief erg beperkt zal zijn. De bestaande bebouwing is voorzien van een kruipkelder. Die wordt niet uitgedoken, maar wordt opgevuld. Hier is geen sprake van een bijkomende aantasting van het bodemarchief. De zone rondom het gebouw is vandaag de dag grotendeels verhard. De geplande werken in deze zone zullen binnen de verstoringsdiepte van de reeds bestaande verharding blijven. We vermelden in dit kader ook graag dat het terrein in het verleden opgehoogd is, waardoor het onderliggende relevante bodemarchief pas op grotere diepte verwacht wordt.

Enkel in de zone van de nieuwe nutsputten verwachten we dat de geplande werken een bijkomende verstoring van het bodemarchief zullen betekenen. Deze zone is echter sterk beperkt in oppervlakte. Het potentieel op kennisvermeerdering in geval van verder vooronderzoek wordt daardoor sterk beperkt. De kans dat op deze kleine oppervlakte relevante resten aangetroffen worden, is klein. Indien er toch sprake is van relevante resten, zal het beperkte ruimtelijke inzicht de correcte interpretatie van deze resten sterk bemoeilijken. Omwille van het beperkte potentieel op kennisvermeerdering kunnen we concluderen dat de verwachte kenniswinst niet in verhouding staat tot de kosten van bijkomend archeologisch vooronderzoek. Daarom komen we tot het besluit dat in het kader van de geplande werken geen bijkomende archeologische maatregelen meer nodig zijn.

3 Samenvatting

Naar aanleiding van plannen voor de sloop van de bestaande bebouwing en de oprichting van een nieuw gebouw diende een archeologienota opgemaakt te worden. Daaruit blijkt dat het terrein archeologisch potentieel kent. Op basis van vondsten in de omgeving is er een verwachting naar archeologische resten uit de steentijd, de Romeinse tijd en de late middeleeuwen, maar de aanwezigheid van relevante resten uit andere periodes is momenteel ook nog niet uit te sluiten.

De bestaande bebouwing is echter voorzien van een kruipkelder, die niet uitgebroken wordt, maar die opgevuld wordt. Dit betekent dat in een grote zone binnen het onderzoeksgebied geen bijkomende bedreiging van het bodemarchief aanwezig is. De zone rond het bestaande gebouw is vandaag de dag verhard. De geplande werken in deze zones blijven binnen de reeds bestaande verstoringsdiepte. Enkel in de zone van de nieuwe nutsputten zal het bodemarchief wel bedreigd worden door de geplande werken. Deze zone is echter zo beperkt in oppervlakte dat de kenniswinst van verder vooronderzoek sterk beperkt is. Te beperkt om de kosten ervan te verantwoorden. Daarom komen we tot het besluit dat geen bijkomende archeologische maatregelen meer nodig zijn in het kader van de geplande werken.

4 Bibliografie

4.1 Publicaties

De Moor, G./D. Van de Velde, 1995: *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart. Kaartblad 14 Lokeren*, Brussel.

Thoen, H. (ed.), 1989: *Temse en de Schelde van ijstijd tot Romeinen*, Brussel.

4.2 Websites

Cartesius (2022)
<https://www.cartesius.be>

Databank ondergrond Vlaanderen (2022)
<https://dov.vlaanderen.be/>

Geoportaal Onroerend Erfgoed (2022)
<https://geo.onroenderfgoed.be/>

Geopunt Vlaanderen (2022)
<https://www.geopunt.be/>

Inventaris Onroerend Erfgoed (2022)
<https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen (2022)
<https://www.onderzoeksbalans.be>

5 Bijlagen

5.1 Archeologische periodes

